

Groei van grote honden; te veel van het goede?

3...2...1...GROW!

Moderne grote honden groeien snel en bereiken binnen een jaar 80% of meer van hun uiteindelijke grootte en gewicht. Er bestaat geen andere diersoort waarbij een zo spectaculaire groei optreedt. Dat betekent dat er tijdens de groei een maximale prestatie wordt gevraagd van alle betrokken organen en systemen, om deze wereldprestatie goed te laten verlopen.

Voordat honden om welke reden dan ook werden gefokt, er ook geen honden bestonden die zó snel zó groot werden. Grote en reuzenhonden zijn dus "mensenwerk". Dat legt een grote verantwoordelijkheid bij de (op)fokker van deze extreme "buiten proportionele" honden. Er wordt ook een maximale prestatie gevraagd van de mens om deze "wereld-record-groei" optimaal te begeleiden.

Welke groeistoornissen treden er op met betrekking tot de snelle groei van het skelet? Het gaat om dysplasieën van gewrichten, en om gestoorde ontwikkeling van het skelet op het niveau van de groeischijven. Voor een deel hebben we hierbij met vergelijkbare aandoeningen te maken, voor een deel treden ze onafhankelijk van elkaar op.

Moderne grote honden groeien snel. Verschrikkelijk snel. Binnen een jaar hebben ze al 80% of meer van hun uiteindelijke grootte en gewicht bereikt. Er is geen andere diersoort waarbij de groei zo spectaculair verloopt.

Voordat mensen begonnen met het fokken van hondenrassen, waren er geen honden die zó snel zó groot werden. Daarom rust er een grote verantwoordelijkheid op de fokkers en eigenaren van grote hondenrassen zoals de Dobermann.

In dit artikel zal besproken worden welke groeistoornissen er kunnen ontstaan bij te snelle groei. Voeding speelt een belangrijke rol in het bij groei. Hoe kunnen we daar rekening mee houden?

Wat is snelle groei?

Wat is eigenlijk een grote hond? Wat verstaan we onder snelle groei? Grootte en groei worden meestal gemeten in kilogrammen. Er bestaan van sommige rassen gewicht-curves voor de groeiperiode. Hierbij wordt er soms onderscheid gemaakt tussen de curve voor de reu en die voor de teef. Wanneer men het heeft over een snelgroeïende hond kan het dus zijn dat men bedoelt een hond waarbij tijdens de groei het gewicht snel toeneemt. Dat kan misleidend zijn: denken in grootte (hoogte) en meten in kilo's.

Bij een "groeisnelheid" die naar boven afwijkt van de rascurve, spreekt men bij de hond dus van een (te) snelle groei. Het kan hierbij echter gaan om een inderdaad snel groeiende pup met snel groeiende lange poten, die ook snel hoog wordt (gemeten als schouderhoogte). Met de hoogte (grootte) neemt dan ook het gewicht snel toe. Maar het kan ook gaan om een relatief te zware pup die helemaal niet zo

groot is, maar gewoon te zwaar voor z'n leeftijd en z'n grootte. En dat komt helaas tegenwoordig, net als bij de mens, heel veel voor bij (grote en kleine) honden.

Overgewicht tijdens de groei zou niet erg zijn, als er niet zo veel gezondheidsproblemen het gevolg van waren. We zullen het nu niet hebben over andere problemen, zoals suikerziekte, maar over skeletproblemen.

Het gaat om balans tussen bot-aanmaak en bot-afbraak

Een te hoge opname van calcium kan, met name tijdens de eerste fase van de groei als het ware "giftig" zijn. De pup kan deze te grote hoeveelheid niet goed verwerken. De overmaat aan opgenomen calcium wordt opgeslagen in het snel groeiende skelet en veroorzaakt daar een verstoring van de optimale balans tussen bot- aanmaak en bot-afbraak. Deze balans is een belangrijk onderdeel van normale gezonde groei.

Relatie tussen voeding en HD

Welke skeletproblemen bij snel groeiende honden hangen samen met een te snelle gewichtstoename? Welke aandoeningen zien we verder nog bij deze groep snelheidsmaniakken die ook iets met het voer te maken hebben?

De aandoeningen waar we het over hebben zijn in de eerste plaats erfelijk bepaald en komen dus in bepaalde rassen en bepaalde families voor. Door een goed fokbeleid zijn HD (heupdysplasie) en ED (elleboogdysplasie) flink terug gedrongen. De dysplasieën en groeistoornissen kunnen echter ook beïnvloed worden door beweging en voeding.

De hoeveelheid en de samenstelling van de voeding is van invloed op de gewichtstoename van de pup tijdens de groei. Te veel voeding kan tijdens de groei leiden tot te zware pups. Pups zijn net als kinderen (en grote mensen?) niet slim genoeg om te weten wat goed voor hen is. Als het lekker is eten ze gewoon te veel.

Overgewicht tijdens de groei resulteert in overbelasting van de zich ontwikkelende gewrichten. Met name de heupen zijn hiervoor gevoelig. Als het ras, de familie en de pup erfelijk belast is met HD, dan zal zich onder omstandigheden van te snelle gewichtsgroei HD kunnen ontwikkelen. Het gebeurt niet altijd, maar het risico neemt toe.

Onderzoek heeft bovendien onomstotelijk aangetoond dat deze te zware pups niet alleen meer en ernstiger HD kunnen hebben, maar dat ze ook nog eens minder gezond zijn tijdens het leven en tenslotte ook aanzienlijk korter leven.

Ontstaan van groeipijn, gewrichtsafwijkingen en abnormale groei

De verstoorde botbalans kan resulteren in skeletpijnen en problemen rond het ruggenmerg, terwijl de gestoorde kraakbeenrijping (osteocondrose) kan resulteren in gewrichtsafwijkingen en abnormale lengtegroei.

Het teveel aan calcium veroorzaakt een storing in de rijping van het kraakbeen in zowel gewrichten als de groeischijven. Deze afwijking wordt wel osteocondrose

genoemd.

In verschillende gewrichten kan als gevolg daarvan een afwijking optreden die OCD (osteochondritis dissecans) wordt genoemd. Hierbij zal een deel van het zich abnormaal ontwikkelende kraakbeen als een losse flap in het gewricht komen en problemen (waaronder pijn) veroorzaken.

Daarnaast is in veel gevallen het gehele gewricht abnormaal ontwikkeld en past feitelijk niet goed meer op elkaar. Osteochondrose en OCD wordt vaak gezien in de schouder, de knie, maar tegenwoordig vooral ook de elleboog. Omdat in de elleboog bovendien verschillende afwijkingen gelijktijdig kunnen optreden, vat men die gemakshalve samen onder de term "Elleboog Dysplasie" of ED.

Het gaat hier echter om tenminste 4 verschillende, onafhankelijk van elkaar verervende aandoeningen: OCD, los processus coronoideus (LPC), los processus anconeus (LPA), en elleboog incongruentie. Het gevolg van dit alles is een gewricht dat vroegtijdige slijtage (arthrose of osteoarthritis) vertoont. Afhankelijk van de ernst gaat dit meestal gepaard met pijn en belemmering van functie.

Afwijkende stand door gestoorde ontwikkeling

Soms komt dit al voor tijdens de groei, maar meestal vooral op wat latere leeftijd. De gestoorde groei van het kraakbeen in de groeischijf kan, indien daarbij de ellepijp is betrokken, resulteren in een afwijkende stand van de voorpoten. Hierbij draait de ondervoet meer of minder ernstig naar buiten.

Daarnaast kan in ernstige gevallen sprake zijn van een gestoorde ontwikkeling van de elleboog omdat het gewricht niet goed meer past (incongruentie), als gevolg van een relatief te korte ellepijp. Ook dit is een reden van pijn en ernstige kreupelheid.

Samenstelling van voer is belangrijk

De samenstelling van het voer is natuurlijk van groot belang. De voeding van iedereen die op wereldrecord niveau presteert, moet optimaal zijn. Minder dan optimale voeding resulteert ook zeer waarschijnlijk in minder optimale prestatie.

Uitvoerig wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat snelgroeiende honden minder calcium (kalk) in de voeding nodig hebben dan vroeger wel werd gedacht. Natuurlijk hebben ze calcium nodig voor een sterk skelet, maar doordat ze zoveel eten, krijgen ze ook veel calcium binnen. Omdat vlees (eiwit en water) vrijwel geen calcium bevat, moet een voeding van uitsluitend of vrijwel alleen vlees, worden aangevuld met calcium. Honden eten, net als hun voorouders in de natuur, veel meer dan alleen vlees. Zo eten ze botten als bron van calcium en mineralen in de exacte verhouding, ingewanden inclusief de plantaardige inhoud, besjes en kruiden.

Eiwitgehalte

Onderzoek aan de Faculteit Diergeneeskunde in Utrecht naar de invloed van de opname van voeding met een hoog eiwit gehalte heeft aangetoond dat het eiwitgehalte geen invloed heeft op het optreden van skeletafwijkingen. Zelfs een dagelijkse opname 50% hoger dan "normaal" resulteerde niet in een snellere groei of het optreden van meer afwijkingen. Dit is in tegenstelling met wat vroeger gedacht werd.

Meestal teveel calcium in hondenbrokken

Ieder voer dat men koopt bevat meer dan voldoende calcium om voor sterke botten te zorgen. Goedkopere voeding kan zelfs, als gevolg van een hoog gehalte beendermeel, vrij veel calcium bevatten. Voeding voor volwassen honden kan meer calcium bevatten dan speciale voeding voor snel groeiende grote honden.

Het verstrekken van te veel voeding met een hoog calcium gehalte heeft naast het effect op het gewicht ook nog een effect op de calcium-opname. Immers, doordat er dagelijks te veel voer wordt opgenomen, neemt ook de dagelijkse calcium-opname toe. Te veel voer is dus slecht voor de heupen (HD) maar ook voor de andere gewrichten i.v.m OC (OCD en ED). Het voeren van een "volwassen voeding" is daarbij niet de oplossing. Die bevat vaak juist meer calcium per kilo en resulteert dus in een hogere dagelijkse calcium-opname. Beter is het relatief weinig te voeren van een voeding met laag calcium die speciaal is ontwikkeld voor de snel groeiende "wereldrecord groei rassen" of om zelf voeding samen te stellen volgens het BARF principe.

Conclusie: teveel calcium verstoort gezonde groei

Teveel calcium tijdens de groei bij grote honden kan dus het delicate proces van wereldrecord groei verstoren als de hond erfelijk belast is met genetische informatie voor osteochondrose. Niet alle honden die te veel calcium krijgen osteochondrose en niet alle honden die goed gevoerd worden krijgen het niet. Maar teveel calcium tijdens de groei verhoogd wel het risico. Het is daarom van belang om voor voeding te kiezen dat een relatief laag calcium-gehalte heeft.

Lezing over gezonde voeding

In het komende jaar is er een lezing gepland over wat gezonde voeding voor een Dobermann is in de breedste zin van het woord. We hebben hiervoor een onafhankelijk deskundige uitgenodigd die als onderzoeker en dierenarts verbonden is aan de Universiteitskliniek voor Gezelschapsdieren in Utrecht. Op de DVIN website en in het blad zal dit aangekondigd worden.

Het kan lastig zijn om te bepalen wat nou goede voeding is voor je hond. Er zijn ontzettend veel merken en soorten voeding. De marketing laat allerlei informatie op de mensen los. Daarnaast wordt er van alles geschreven op internet. Als goed bedoelende eigenaar wordt het er niet gemakkelijker op om voor je hond te zorgen!

Daarom; wanneer er nog vragen of opmerkingen zijn over gezonde voeding en groei, aarzel dan niet om een bericht te sturen naar gezondheidscommissie@dobermannvereniging.nl We zullen deze vragen dan verzamelen en bespreken met dierenartsen en andere deskundigen. Het is dan mogelijk om rekening te houden met de inhoud van de lezing. Het is dan ehhh voeding voor een nieuw artikel.

Bronnen:

Lezing Dr. R.C. Nap (specialist orthopedie en voeding)

Textbook of Small Animal Orthopaedics, C.D. Newton en D.N. Nunamaker

Cluster Analysis of the genetic heterogeneity and disease distributions in purebred dog populations, G.J. Ubbink, J. Van de Broek, H.A.W. Hazewinkel, J. Rothuizen